

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 1Sža/8/2016                    |
| Identifikačné číslo spisu: | 1014200531                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 07.06.2016                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Igor Belko               |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2016:1014200531.1 |

## ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Jany Henčekovej PhD. v právnej veci žalobcu: I. U. F., štátny občan Iraku, prechodný pobyt: T. B. XXX/XX, S., zastúpeného Mgr. Jarmilou Karak Vargovou, advokátkou, so sídlom Brečtanová 21, Bratislava, proti žalovanému: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Pribinova 2, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S/78/2014-38 zo 04.11.2015, takto

### rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 2S/78/2014-38 zo 04.11.2015 m e n í tak, že rozhodnutie žalovaného č. KM-OLVS-121/2013 z 21.02.2013 v spojení s rozhodnutím prvostupňového správneho orgánu č. MU-353-10/PO-Ž-2013 z 18.09.2013 z r u š u j e a vec v r a c i a žalovanému na ďalšie konanie.

Žalovaný je povinný nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 528,10 € titulom trov právneho zastúpenia na účet právnej zástupkyne žalobcu vedenom v J. J. a. s., IBAN: J XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX a 140 € titulom zaplateného súdneho poplatku na účet žalobcu IBAN: J XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX v lehote 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

### Odôvodnenie

#### I.

##### Predmet konania

Žalovaný rozhodnutím č. KM-OLVS-121/2013 z 21.02.2013 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“) ako druhostupňový správny orgán zamietol rozklad žalobcu a potvrdil rozhodnutie Migračného úradu Ministerstva vnútra (ďalej len „prvostupňový správny orgán“) č. MU-353-10/PO-Ž-2013 z 18.09.2013 (ďalej len „prvostupňové správne rozhodnutie“), ktorým bolo podľa § 19 ods. 1 písm. i/ zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj ako „zákon o azyle“) zastavené konanie vo veci žiadosti žalobcu o udelenie azylu.

Z uvedeného rozhodnutia vyplýva, že žalobca po nelegálnom príchode na územie SR a následnom

zadržaní, dňa 04.05.2007 prvýkrát požiadal o udelenie azylu alebo o poskytnutie doplnkovej ochrany z dôvodu obavy o svoj život a zlej ekonomickej situácie v Iraku. Počas pohovoru v správnom konaní v roku 2007 uviedol, že o azyl žiada z dôvodu všeobecne nepriaznivej situácie v Iraku, spôsobenej pretrvávajúcim vojnovým konfliktom. Sprievodným javom nestabilnej bezpečnostnej situácie boli bombové atentáty, pri ktorých zomierajú nevinní ľudia. Tento stav prináša so sebou aj náboženské konflikty, pre ktoré je charakteristické napätie medzi sunitmi a šíitmi. V tej dobe ovládli Bagdad šíiti, ktorí začali vážne obmedzovať sunitov. Hoci sa žalobca nikdy nestal priamo terčom nejakého útoku, obával sa, že v budúcnosti by aj on mohol mať nejaké problémy. Preto sa rozhodol z Iraku vycestovať a v nejakej bezpečnej európskej krajine požiadať o azyl. Iné dôvody svojej prvej žiadosti neuviedol. Po objektívnom vyhodnotení všetkých skutočností, ktoré žalobca uviedol, ako aj v tom čase aktuálnej situácie v Iraku prvostupňový správny orgán rozhodnutím číslo ČAS: MU-1000/PO-Ž-2007 z 30.05.2007 neudelil žalobcovi azyl ale poskytol mu doplnkovú ochranu na území SR na dobu jedného roka od nadobudnutia právoplatnosti uvedeného rozhodnutia, t. j. do 11.07.2008.

Dňa 12.05.2008 žalobca prvýkrát požiadal o predĺženie doplnkovej ochrany na území SR, nakoľko politická a ekonomická situácia v Iraku ostala naďalej zlá. Po komplexnom posúdení žiadosti prvostupňový správny orgán predĺžil poskytnutie doplnkovej ochrany na dobu do 09.07.2009.

Dňa 24.04.2009 žalobca druhýkrát požiadal o predĺženie doplnkovej ochrany na území SR, nakoľko v Iraku stále prebieha vojna, bojí sa o svoj život. Prvostupňový správny orgán posúdil žiadosť a rozhodnutím číslo ČAS: MU-1000/PO-Ž-2007 z 25.06.2009 mu predĺžil poskytnutie doplnkovej ochrany na dobu do 30.06.2010.

Dňa 07.04.2010 žalobca tretíkrát požiadal o predĺženie doplnkovej ochrany na území SR dôvodov povojnových problémov, náboženských problémov a násillia v krajine pôvodu. Prvostupňový správny orgán po prehodnotení podmienky reálnej hrozby vážneho bezprávia rozhodnutím číslo ČAS: MU-175-10/PO-Ž-2010 z 19.05.2010 predĺžil poskytnutie doplnkovej ochrany na dobu do 15.06.2011.

Dňa 01.04.2011 žalobca štvrtýkrát požiadal o predĺženie doplnkovej ochrany na území SR z dôvodov povojnových problémov, náboženských problémov, terorizmu, atentátov a násillia v krajine pôvodu. Po komplexnom posúdení žiadosti prvostupňový správny orgán rozhodnutím číslo ČAS: MU-137-10/PO-Ž-2011 z 15.06.2011 predĺžil poskytnutie doplnkovej ochrany na dobu do 17.06.2012.

Dňa 16.03.2012 žalobca piatykrát požiadal o predĺženie doplnkovej ochrany na území SR dôvodov vojny v Iraku, náboženských problémov a z toho plynúcej obavy o život. Po komplexnom posúdení tejto prvostupňový správny orgán rozhodnutím číslo ČAS: MU-118-12/PO-Ž-2012 z 12.06.2012 predĺžil poskytnutie doplnkovej ochrany na dobu do 18.06.2013.

Šiestu žiadosť o predĺženie doplnkovej ochrany žalobca podal 18.03.2013, z dôvodu pretrvávajúcej zlej politickej a ekonomickej situácie v Iraku. Po komplexnom vyhodnotení prípadu prvostupňový správny orgán rozhodnutím číslo ČAS: MU-140-9/PO-Ž-2013 z 05.06.2013 predĺžil poskytnutie doplnkovej ochrany na dobu do 15.08.2014.

Žalobca dňa 23.07.2013 pred pracovníkmi Oddelenia Policajného zboru v Humennom požiadal o udelenie azylu z dôvodu, že bol členom politickej strany BAAS a príslušníci jednej teroristickej skupiny zabili jeho stýka tiež členy strany BAAS. Začal po týchto osobách pátrať a potom, čo sa tieto osoby dozvedeli, že ich hľadá, chceli zavraždiť aj jeho a preto musel z Iraku ujsť. Do Iraku sa nemôže vrátiť, lebo mu tam hrozí smrť. Okrem toho v Iraku sú neustále ozbrojené nepokoje medzi príslušníkmi národov pre náboženské vierovyznanie. Domov sa vrátiť nechce, naďalej chce ostať žiť na území SR. Za účelom zdôvodnenia a posúdenia jeho opakovanej žiadosti o azyl bol s ním 31.07.2013 vykonaný pohovor. V úvode pohovoru prehlásil, že vždy na migračnom úrade hovoril pravdu, takže informácií, ktoré migračnému úradu doteraz poskytol sú pravdivé, pamätá sa na ne a nič také, čo by malo vplyv na posúdenie tejto žiadosti o azyl sa nezmenilo. Okrem toho o azyl opakovane požiadal aj preto, lebo poskytnutá doplnková ochrana, ako forma medzinárodnej ochrany, mu z pracovných dôvodov nevyhovuje, pretože mu to neumožňuje uzatvoriť pracovnú zmluvu priamo so zamestnávateľom a je

odkázaný na dohody s pracovnými agentúrami. Preto požiadal príslušnú cudzineckú políciu o trvalý pobyt. Keď jeho žiadosť cudzinecká polícia zamietla, rozhodol sa opäť požiadať o azyl s cieľom získať azyl, čo by mu následne umožnilo získať trvalý pobyt na území SR.

Žalobca sa pridŕžoval dôvodov svojej opakovanej žiadosti tak, ako ich uviedol po podaní prvej žiadosti o azyl, teda že Irak opustil z dôvodu vojnového konfliktu, napätia medzi šíťmi, sunitmi a národmi, ktoré žijú v Iraku. Okrem toho uviedol aj to, že v Iraku zistil páchatel'ov, ktorí zabili jeho strýka, ktorý bol v strane BAAS. Následne túto skutočnosť ohlásil polícii a potom sa začal obávať, že by aj jeho mohli páchatelia zabiť. Aj to bol jeden z dôvodov, pre ktorý Irak opustil, na ktorý si však po podaní prvej žiadosti o azyl nespomenul, preto ho vtedy neuviedol. O pravdivosti tohto dôvodu mal prvostupňový správny orgán vážne pochybnosti a to, že ho žalobca uviedol až pri druhej žiadosti o azyl, považoval za žalobcovu snahu zvýšiť šance na pozitívne posúdenie opakovanej žiadosti o azyl. Keby spomínanú udalosť skutočne zažil a následne by aj to bol dôvod, pre ktorý Irak opustil, na udalosť by nezapadol a pri objasňovaní prvej žiadosti o azyl by tento dôvod uviedol. Preto sa týmto dôvodom opakovanej žiadosti prvostupňový správny orgán ďalej nezaoberal. Okrem toho sa žalobca priznal, že nie všetko, čo prvýkrát povedal migračnému úradu bola pravda. Je si toho vedomý, že klamal. Svoje konanie odôvodnil tak, že sa obával, že by bol po zadržaní na území SR v roku 2007 vrátený späť do Ruskej federácie, odkiaľ na územie SR nelegálne vstúpil. Preto prvostupňový správny orgán vyhodnotil tento dôvod jeho opakovanej žiadosti o azyl za nepravdivý.

Po dôkladnom posúdení opakovanej žiadosti žalobcu prvostupňový správny orgán dospel k záveru, že sa skutkový stav podstatne v jeho prípade nezmenil. Zároveň, nakoľko sa v konaní o azyly v jeho prípade už právoplatne rozhodlo, toto konanie podľa § 19 ods. 1 písm. i) zákona o azyloch zastavil.

Proti prvostupňovému správnomu rozhodnutiu o zastavení konania o azyloch podal žalobca rozklad podľa ust. § 19 ods. 4 zákona o azyloch, v ktorom poukázal na to, že prvostupňový správny orgán môže podľa ust. § 19 ods. 1 písm. i) zákona o azyloch zastaviť konanie v prípade, ak nedošlo k podstatnej zmene skutkového stavu zisteného tak na základe predložených dôkazov a tvrdení účastníka konania, ako aj na základe vlastných zistení. Vzhľadom na uvedené musí podľa právnej zástupkyne žalobcu dôjsť k skúmaniu skutkového stavu za každých okolností. V rozklade právna zástupkyňa žalobcu ďalej uviedla, že prvostupňový správny orgán vec aj nesprávne právne posúdil, keďže nebola splnená podmienka na zastavenie konania podľa § 19 ods. 1 písm. i) zákona o azyloch, a to nezmenený skutkový stav, keďže od posledného rozhodovania vo veci žiadosti žalobcu došlo v krajine jeho pôvodu k takým politickým zmenám, ktoré odôvodňujú opätovné posúdenie žiadosti a rozhodnutie vo veci samej. Rovnako právna zástupkyňa žalobcu namietala odmietnutie výpovede žalobcu týkajúcej sa jeho príslušnosti k politickej strane BAAS. Ak tak chcel prvostupňový správny orgán spraviť, mal tieto tvrdenia vyvrátiť spôsobom logickej argumentácie na základe získaných informácií. Zároveň uviedla, že žalobcovu vôľu zotrvať ako hodnotný obyvateľ na území Slovenskej republiky, jeho integráciu a absenciu akýchkoľvek sociálnych kontaktov s krajinou jeho pôvodu mal prvostupňový správny orgán posudzovať ako dôvody pre poskytnutie humanitného azylu podľa § 9 zákona o azyloch.

Druhostupňový správny orgán ako vecne príslušný odvolací správny orgán podľa § 61 ods.2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“) preskúmal rozkladom napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie, ktoré predchádzalo jeho vydaniu v celom rozsahu, pričom nezistil žiadny dôvod na zmenu alebo zrušenie napadnutého rozhodnutia.

K námietke zistenia skutkového stavu veci žalovaný poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikovanú v Zbierke rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v azylových veciach, konkrétne rozhodnutie 1Sžo KS 124/2005 podľa ktorého "... povinnosť zistiť skutkový stav veci podľa § 32 zákona č. 71/1967 Zb. (správny poriadok) má odporca len v rozsahu dôvodov, ktoré navrhovateľ (žiadateľ o azyl) v priebehu správneho konania uviedol. Prítom zo žiadneho ustanovenia zákona nemožno vyvodíť, že by odporcovi vznikla povinnosť, aby si sám domýšľal právne relevantné dôvody na udelenie azylu žiadateľom neuplatnené, a aby následne k týmto dôvodom vykonal pri slušné zistenia." Posudzovanie podmienok na udelenie azylu je teda založené na individuálnom prístupe s dôrazom na subjektívne dôvody žiadosti, a teda za hlavný dôvod udelenia azylu nemožno považovať len

samotné všeobecné pomery v krajine pôvodu účastníka konania, na ktoré poukazuje právna zástupkyňa žalobcu v podanom rozklade. Situácia v krajine pôvodu v konkrétnom vzťahu k žalobcovi, ako aj ním uvedené dôvody, pre ktoré žiadal o azyl na území Slovenskej republiky, už boli predmetom podrobného posudzovania v konaní o jeho predchádzajúcej žiadosti o udelenie azylu alebo poskytnutie doplnkovej ochrany na území Slovenskej republiky a bolo o nich právoplatne rozhodnuté. Ako je zrejmé so spisového materiálu, účastník konania zotrval na dôvodoch, ktoré uviedol v predchádzajúcom azylovom konaní.

K novo uvedenej skutočnosti, ktorou je členstvo v politickej strane BAAS uviedol, že tento dôvod vyhodnotil prvostupňový správny orgán ako účelový a ničím nepodložený, pričom druhostupňový správny orgán sa stotožnil s právnym záverom prvostupňového správneho orgánu, že uvedené tvrdenie samo o sebe nemožno považovať za podstatnú zmenu skutkového stavu, ktorá by odôvodňovala iné rozhodnutie vo veci.

V tejto súvislosti poukázal na to, že žalobcovi bola už v roku 2007 poskytnutá na území Slovenskej republiky doplnková ochrana, ktorá bola následne opakovane predĺžovaná, naposledy rozhodnutím z 05.06.2013, a to do 15.08.2014.

Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že bezpečnostná situácia v krajine pôvodu žalobcu a existencia reálnej hrozby vážneho bezprávia bola predmetom opakovaného a podrobného posudzovania, keďže práve na základe výsledku zistení prvostupňového správneho orgánu bola žalobcovi doplnková ochrana na území Slovenskej republiky poskytnutá a následne aj opakovane predĺžená.

Dôvody uvedené v rozklade právnou zástupkyňou, a to vôľa žalobcu zotrvať na území Slovenskej republiky, nakoľko nemá žiadne sociálne kontakty s krajinou jeho pôvodu, nemožno považovať za tak závažné skutočnosti, ktoré by odôvodňovali udelenie azylu z humanitných dôvodov podľa § 9 zákona o azyly.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti druhostupňový správny orgán dospel k záveru, že od právoplatnosti rozhodnutia o predchádzajúcej žiadosti o udelenie azylu na území Slovenskej republiky nedošlo k podstatnej zmene skutkového stavu, ktorá by odôvodňovala iné rozhodnutie vo veci, a preto sa stotožnil so záverom prvostupňového správneho orgánu, že boli splnené podmienky ustanovené v § 19 ods. 1 písm. i) zákona o azyly na zastavenie konania a konštatoval, že rozkladom napadnuté rozhodnutie bolo preto vydané v súlade so zákonom.

## II.

### Konanie na krajskom súde

Proti napadnutému rozhodnutiu podal žalobca prostredníctvom právnej zástupkyne žalobu podľa druhej hlavy piatej časti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“).

Krajský súd preskúmal napadnuté rozhodnutie, v rozsahu a z dôvodov uvedených v žalobe a postupom podľa § 250f O.s.p., a po oboznámení sa s obsahom administratívnych spisov žalovaného a prvostupňového správneho orgánu dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná, a preto napadnuté rozhodnutie ako aj prvostupňové správne rozhodnutie aplikujúc ustanovenie § 250j ods. 1 O.s.p. potvrdil z ďalej uvedených dôvodov.

Krajský súd sa stotožnil s názorom žalovaného, ktorý postupoval v zmysle judikatúry NS SR v azylových veciach (napr. 1Sžo KS 124/2005), podľa ktorej povinnosť zistiť skutkový stav veci podľa § 32 Správneho poriadku má žalovaný len v rozsahu dôvodov, ktoré žalobca ako žiadateľ o azyl v priebehu správneho konania uviedol. Zo žiadneho ustanovenia zákona totiž nemožno vyvodiť, že by žalovaný mal povinnosť sám si domýšľať právne relevantné dôvody na udelenie azylu, ktoré sám žiadateľ neuplatnil a následne k týmto dôvodom vykonať príslušné zistenia. Podľa názoru súdu sa

situácia v krajine pôvodu žalobcu ako účastníka konania posudzuje vo vzťahu k tomuto účastníkovi konania a k dôvodom, ktoré uviedol v azylovom konaní.

Krajský súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia dospel k záveru, že je v súlade so zákonom a v celom rozsahu poukazoval na odôvodnenie tohto rozhodnutia, s ktorým sa stotožnil. Z pripojeného administratívneho spisu krajský súd zistil skutočnosti, ktoré neboli medzi účastníkmi sporné tak, ako boli opísané už v prvostupňovom správnom rozhodnutí.

Pokiaľ ide o dôvody žalobcovej žiadosti o azyl, tieto krajský súd poukazujúc na vyjadrenia žalovaného opísané na str. 3 a 4 odvolaním napadnutého rozsudku považoval za účelové s cieľom privodiť pre žalobcu kladné vybavenie jeho žiadosti o udelenie azylu, a preto takémuto „rozšírenému“ zdôvodneniu žalobcových obáv o jeho život a zdravie v prípade návratu do krajiny pôvodu nemožno prisvedčiť. Poukázal na to, že žalobca sa na území SR zdržiaval od roku 2007, pritom incident ním opisovaný v predmetnom konaní sa podľa jeho tvrdenia udial ešte pred jeho opustením krajiny pôvodu v roku 1999. Takémuto tvrdeniu žalobcu nemožno uveriť a krajskému súdu, tak ako i žalovanému, sa javilo byť účelové, keďže je viac ako nepravdepodobné, že tak závažnú skutočnosť by žalobca nespomenul už vo svojej prvej žiadosti o udelenie azylu v roku 2007 ani v ďalších šiestich žiadostiach podávaných v nasledujúcich rokoch. Preto sa nemohlo v danom prípade jednať o takú (novú) skutočnosť, ktorá by preukazovala zmenu skutkového stavu oproti už zistenému v predchádzajúcich konaniach.

Žalobca nesplnil podmienky predpokladané v § 8 až 10 zákona o azyle a správny orgán mal v konaní dostatočne za preukázané, že žalobca pri svojej žiadosti o udelenie azylu oproti žiadosti predchádzajúcej neuviedol žiadne nové skutočnosti, ktoré by poukazovali na podstatnú zmenu skutkového stavu.

Pre skúmanie, či sa skutkový stav zmenil alebo nezmenil, je rozhodujúce tvrdenie žiadateľa o udelenie azylu v novo podanej žiadosti. Správny orgán nie je povinný zisťovať skutkový stav ohľadom situácie v krajine pôvodu účastníka azylového konania nad rámec jeho vlastných tvrdení. Pokiaľ uvádza tie isté skutočnosti ako v predchádzajúcom azylovom konaní, nie je povinnosťou správneho orgánu, aby vykonal iné žiadateľom neuplatnené dokazovanie.

Krajský súd za dôvodné nepovažoval ani ostatné námietky žalobcu, ktoré v podstate súviseli s namietanými nedostatkami v zisťovaní skutkového stavu, i keď ich žalobca pomenoval ako nedostatok v právnom posúdení či ako nepreskúmateľnosť spočívajúcu v absencii dôvodov rozhodnutia.

### III.

Stručné zhrnutie odvolacích námietok navrhovateľa

Proti potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu v celom rozsahu podal žalobca cestou svojej právnej zástupkyne odvolanie z dôvodov podľa ust. § 205 ods. 2 písm. a), c), d) a f) O.s.p.

K nesprávnym skutkovým zisteniam na základe vykonaných dôkazov:

Žalobca namietal záver krajského súdu týkajúci sa povinnosti zisťovať skutkový stav ohľadom situácie v krajine pôvodu iba v rámci žalobcových tvrdení. Žalobca svoje obavy riadne pomenoval a riadne prezentoval priamo pred žalovaným. Tieto dôvody uviedol v zmysle strany 10 a 11 Dotazníka žiadateľa o udelenie azylu zo dňa 31.07.2013 (č. ČAS: MU-353-/PO-Ž-2013) nasledovne: Irak opustil z dôvodu vojnového konfliktu, pričom v Iraku stále bolo a je napätie medzi šiitmi a sunitmi. Nemôže sa do Iraku vrátiť. Rovnako má obavy o svoj život z dôvodu jeho príslušnosti k BAAS. Napokon, ohľadom obidvoch dôvodov, sa rozpisoval aj správny orgán na str. 3 vo svojom rozhodnutí o zastavení azylového konania zo dňa 18.09.2013.

K neúplnému zisteniu skutkového stavu z dôvodu nevykonania navrhovaných dôkazov:

Žalobca poukazoval na množstvo predložených dôkazov, ktoré preukazujú veľmi zlé postavenia sunnitov. Ako dôvody svojej žiadosti žalobca uviedol najmä zlú bezpečnostnú situáciu, napätie medzi Arabmi a Kurdmi, náboženské nepokoje, napätie medzi sunnitmi a šiitmi a obavy vyplývajúce pre neho ako bývalého člena strany BAAS, ktorý sa obáva prenasledovania aj z dôvodu smrti jeho strýka (člena BAAS) pravdepodobnými páchatelmi, ktorí neboli príslušníci tejto strany.

V poslednej dobe je v Iraku zreteľný nárast náboženských konfliktov. Tento je spôsobený eskaláciou politickej opozície sunnitských arabských moslimov voči vláde premiéra Nuri al Maliki-ho (šiit) kvôli nespokojnosti s politickou dominanciou šiitov a diskriminácii sunnitov. Sunniti sú predmetom prenasledovania aj zo strany samotnej irackej polície. Polícia, ktorá je tvorená predovšetkým šiitmi, bola obvinená zo zabíjania a vykonávania únosov sunnitov, korupcie, násilného porušovania ľudských práv, bola obvinená z angažovania sa v mučení, či ako krytie pre náboženské "eskadry smrti". V posledných mesiacoch roku 2011 bolo uväznených viac ako 600 sunnitov obvinených zo služby Saddámovi ako vojaci, či ako členovia strany BAAS. V roku 2012 bolo zaznamenaných množstvo porušení ľudských práv zo strany personálu irackej vládnej bezpečnosti, vrátane neoprávneného zabíjania, mučenia, krutého trestania. Strety medzi povstalcami a vládou sú čoraz častejšie a naberajú na intenzite, Sunniti sa rýchlo stali marginalizovanými v zmysle etnicko-sektárskeho rozdelenia, ktoré obmedzuje ich postavenie ako menšiny v systéme dominujúcom arabskými šiitmi a Kurdmi. V posledných niekoľkých rokoch si vydobyli niekoľko výhod a znova presvedčili sunnitských Arabov, že ich jedinou reálnou možnosťou je násilný náboženský konflikt. Náboženské strety vedú k úmrtiam, sunniti sú často cieľom šiitských útokov. Počet útokov rastie, v apríli až auguste 2013 bolo zabitých viac ako 4000 ľudí.

Z vyššie uvádzaných informácií je zrejmé, že situácia v krajine pôvodu sa zmenila do takej miery, že prvostupňový správny orgán bol povinný rozhodovať vo veci samej. Dostupné správy nasvedčovali tomu, že žalobca by bol vystavený prenasledovaniu zo strany štátu v podobe použitia fyzického alebo psychického násillia a zákonných, správnych, policajných alebo súdnych opatreniach, ktoré sú diskriminačné alebo sú vykonávané diskriminačným spôsobom.

Podľa žalobcu správne orgány ako aj krajský súd pochybili, keď prípad žalobcu v tomto rozsahu neskúmali. Bez vykonania predložených dôkazov a objasnenia a vyhodnotenia uvedených skutočností sa záver o tom, že skutkový stav v prípade žalobcu sa od jeho posúdenia v roku 2007 nezmenil, javí ako predčasný.

K nesprávnemu právnemu posúdeniu a k inej vade konania:

Žalobca s poukazom na čl. 32 procedurálnej smernice (Smernica Rady 2005/85/ES z 1. decembra 2005 o minimálnych štandardoch pre konanie v členských štátoch o priznávaní a odnímaní postavenia utečenca), z ktorého (v čase rozhodovania) vychádzalo aj samotné ustanovenie § 19 ods. 1 písm. i) zákona o azyle uviedol, že predpokladom zastavenia konania o azyle je predbežný záver o tom, či sa skutkový stav v prípade toho istého žiadateľa nezmenil. Žalobca do konania predložil dôkazy svedčiacie o tom, že skutkový stav sa zmenil do takej miery, že tento v súčasnosti naplňa podmienky pre udelenia azylu z dôvodu jeho náboženskej (ale i politickej) príslušnosti. V prípade žalobcu len krátke konštatovanie žalovaného, že tento tvrdí iba rovnaké dôvody ako v predchádzajúcom (už rozhodnutom) konaní (ktoré sa navyše ukázali ako nepravdivé), nie je postačujúce na postup podľa § 19 ods. 1 písm. i). Žalovaný (a pred ním i správny orgán, ako aj prvostupňový súd) pochybil, ak nezobral do úvahy tvrdenia žalobcu, ktoré za súčasnej situácie môžu odôvodniť udelenie azylu s ohľadom na zmenenú situáciu v krajine pôvodu žalobcu. Správny orgán bol povinný urobiť predbežný prieskum žiadosti ohľadom toho, či sa objavili nové prvky alebo nálezy týkajúce sa konania alebo ich žiadateľ predložil, alebo či žiadateľ spĺňa podmienky na udelenie azylu. Prvostupňový správny orgán tak však neurobil, žalovaný toto konanie potvrdil a následne ho odobril aj krajský súd.

Podľa žalobcu nezohľadnením do konania predložených dôkazov - informácií o krajine pôvodu žalobcu,

ktoré významne menia situáciu žalobcu a nevyjadrením sa k týmto dôkazom došlo zo strany krajského súdu k inej vade konania. Rozhodnutie správneho orgánu musí vychádzať z podkladov preukazujúcich presne a úplne zistený skutočný stav veci. Za tým účelom je správny orgán rozhodujúci vo veci povinný obstaráť potrebné podklady na rozhodnutie a vykonať náležité dokazovanie, pričom v odôvodnení rozhodnutia je povinný uviesť všetky podstatné skutočnosti, ktoré boli podkladom pre rozhodnutie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov, ako použil správnu úvahu. Správny orgán musí v odôvodnení opísať predmet konania, poukázať na skutkové zistenia, ktoré nesmú byť v rozpore s obsahom spisu, uviesť dôkazy, z ktorých vychádzal a ako sa vysporiadal s návrhmi na vykonania dôkazov zo strany účastníkov konania, prípadne s ich námietkami k vykonaniu dôkazov. Na základe vyhodnotenia dôkazov je správny orgán povinný uviesť, ktoré skutočnosti považuje za nepochybné zistené a aký je právny význam týchto skutočností. V odôvodnení rozhodnutia je povinný uviesť aj záver o tom, z akého dôvodu aplikoval na predmet konania predpisy citované vo výroku.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti žalobca navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu v celom rozsahu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

#### IV.

Stanovisko žalovaného k odvolacím námietkam

K odvolacím námietkam žalobcu sa vyjadril prvostupňový správny orgán v podaní pod č. ČAS: MU-353/PO-Ž-2013 z 15.02.2016, v ktorom po zhrnutí udalostí od podania žiadosti o azyl žalobcom až po podanie odvolania proti napadnutému rozsudku krajského súdu uviedol, že žalobca sa v predchádzajúcich azylových konaniach vôbec nezmienil o skutočnostiach, ktoré uviedol až vo svojej ostatnej žiadosti, t. j. členstvo v politickej strane, vražda jeho strýka a následná obava z ohrozenia vrahov jeho strýka. Prvostupňový správny orgán uvedené dôvody považuje za účelové, s cieľom získať azyl na území SR, čo mal za preukázané výpoveďou žalobcu zo vstupného pohovoru z 31.07.2013.

Ďalej prvostupňový správny orgán poukázal na inštitút doplnkovej ochrany. Táto bola žalobcovi poskytnutá a následne niekoľkokrát predĺžovaná, čo prvostupňový správny orgán považuje za dostatočnú formu ochrany žalobcu.

Vzhľadom na uvedené navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdil.

#### V.

Právny názor Najvyššieho súdu

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z.) dospel k záveru, že odvolanie žalobcu bolo dôvodné. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 O.s.p. s tým, že deň vyhlásenia rozsudku bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky [www.nsud.sk](http://www.nsud.sk). Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 7. júna 2016 (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O.s.p.).

Konanie o udelenie azylu na území Slovenskej republiky je upravené v zákone o azyle. Udelenie azylu na území Slovenskej republiky je spojené so splnením podmienok taxatívne uvedených v ustanovení § 8 zákona o azyle, t. j. v prípade žiadateľa o azyl musia byť preukázané opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine, prenasledovania za uplatňovanie politických práv a slobôd a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu.

V citovanom ustanovení ide o zákonné vyjadrenie ústavnej garancie poskytovania azylu cudzincom prenasledovaným za uplatňovanie politických práv a slobôd (čl. 53 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky).

V predmetnej veci je predmetom odvolacieho konania bol rozsudok krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie žalovaného, ktorým tento zamietol rozklad proti rozhodnutiu prvostupňového správneho orgánu o zastavení konania vo veci žiadosti o udelenie azylu podľa ust. § 19 ods.1 písm. i) zákona o azyle, preto primárne v medziach odvolania Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konania, ktoré mu predchádzali, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutia správnych orgánov, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami žalobcu v oprávnom prostriedku a z takto vymedzeného rozsahu či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia žalovaného.

Podľa ust. § 19a ods. 1 zákona o azyle „Ministerstvo posúdi každú žiadosť o udelenie azylu jednotlivo a zohľadní pritom

- a) všetky dôležité skutočnosti týkajúce sa krajiny pôvodu žiadateľa v čase rozhodovania o žiadosti o udelenie azylu vrátane právnych predpisov krajiny pôvodu a spôsobu, akým sa uplatňujú,
- b) vyhlásenia a dokumentáciu predloženú žiadateľom vrátane informácií o tom, či bol alebo môže byť subjektom prenasledovania alebo vážneho bezprávia,
- c) postavenie a osobné pomery žiadateľa vrátane jeho pôvodu, pohlavia a veku,
- d) či žiadateľ po opustení krajiny pôvodu vyvíjal činnosť, ktorej jediným alebo hlavným cieľom bolo vytvorenie nevyhnutných podmienok na požadovanie medzinárodnej ochrany,
- e) či by bolo možné od žiadateľa odôvodnene očakávať využitie ochrany inej krajiny, v ktorej si mohol uplatniť svoje štátne občianstvo.“

Podľa ust. § 19a ods. 4 písm. e) zákona o azyle „Ministerstvo pri posudzovaní dôvodov prenasledovania vychádza z toho, že skupina tvorí určitú sociálnu skupinu najmä vtedy, ak príslušníci skupiny zdieľajú vrodené charakteristické črty alebo spoločný pôvod, ktoré nemožno zmeniť, alebo zdieľajú charakteristiku alebo presvedčenie, ktoré sú tak závažné pre ich identitu alebo svedomie, že daná osoba by nemala byť nútená, aby sa ich zriekla a okolitou spoločnosťou je vnímaná ako odlišná; v závislosti od okolností v krajine pôvodu, určitá sociálna skupina môže predstavovať skupinu založenú na spoločnej charakteristickej črte sexuálnej orientácie, pričom túto orientáciu nemožno chápať tak, že zahŕňa činy považované za trestné podľa osobitného predpisu.“

Podľa ust. § 20 ods. 4 zákona o azyle „ak ministerstvo rozhodne o neudelení azylu alebo o odňatí azylu, rozhodne tiež, či cudzincovi poskytne doplnkovú ochranu; to neplatí, ak sa v rámci opakovanej žiadosti o udelenie azylu rozhodne o neudelení azylu a cudzinec už má poskytnutú doplnkovú ochranu.“

Podľa ust. § 19 ods. 1 písm. i) zákona o azyle, účinného ku dňu vydania rozhodnutia o zastavení konania „ministerstvo konanie o azyle zastaví, ak sa v konaní o azyle už právoplatne rozhodlo o tom, že sa žiadosť zamietá ako zjavne neopodstatnená, neudeľuje sa azyl, odníma sa azyl, nepredlžuje sa doplnková ochrana alebo sa zrušuje doplnková ochrana a skutkový stav sa podstatne nezmenil“.

Konanie o žiadosti žalobcu o udelenie azylu na území Slovenskej republiky bolo zastavené podľa ust. § 19 ods. 1 písm. i) zákona o azyle, t. j. z dôvodu, že sa vo veci už právoplatne rozhodlo a skutkový stav sa odvtedy podstatne nezmenil. V takom prípade súd skúma len to, či boli dané podmienky pre zastavenie konania podľa vyššie uvádzaného ustanovenia zákona o azyle.

V predmetnej veci nebolo sporné, že žalobcom tvrdené členstvo v politickej strane BAAS, vražda jeho strýka a následná obava z ohrozenia života vrahmi jeho strýka sa mali udiť v dobe kedy žalobca žil v krajine pôvodu a predstavujú skutočnosti, ktoré žalobca v priebehu konania o prvej žiadosti žalobcu o udelenie azylu na území Slovenskej republiky, ako aj ostatných konaní o predĺžení doplnkovej ochrany v

rokoch 2008-2013 pred správnymi orgánmi neuviedol, čo neskôr odôvodňoval tým, že už na to zabudol, resp. bál sa priznať niekdajšiu príslušnosť k politickej strane BAAS. Správny orgán vyhodnotiac tieto skutočnosti ako také, na ktoré nebolo možné len tak zabudnúť, považoval tvrdenia žalobcu o nich bez ďalšieho za nedôveryhodné a ďalšie dôvody žiadosti žalobcu ako totožné s tými, ktoré uvádzal už pri svojej prvej žiadosti o azyl v roku 2007.

Odvolací súd po preskúmaní napadnutých rozhodnutí správnych orgánov dospel k záveru, že žalobcove námietky nedostatočne zisteného skutkového stavu a nesprávneho právneho posúdenia boli dôvodné.

Z dikcie ustanovenia § 19 ods. 1 písm. i) vyplýva povinnosť správneho orgánu ubezpečiť sa že ide o tú istú vec, t. j. že sa jedná o toho istého účastníka konania, rovnaký predmet konania a nezmenený skutkový stav od posledného rozhodnutia. Z rozhodnutí správnych orgánov ako aj zo samotného rozhodnutia súdu však vyplýva, že tieto nevenovali dostatočnú pozornosť žalobcom uvádzaným dôvodom žiadosti o azyl, keď tieto bez ďalšieho odmietli ako nepravdivé.

Vzhľadom na objektívne existujúce nové skutočnosti, ktoré žalobca v konaní o jeho novej žiadosti o azyl produkoval, čo pripustili aj správne orgány (i keď ich označili bez ďalšieho za nepravdivé a účelové), už ďalej nebolo možné hovoriť o podstatne nezmenenom skutkovom stave veci. V prípade zastavenia konania o azyle podľa ust. § 19 ods. 1 písm. i) zákona o azyle, nie každá zmena skutkového stavu spôsobuje, že vec treba opätovne posudzovať. V skutočnosti musí ísť o podstatnú zmenu skutkových okolností. Podstatnú z toho hľadiska, čo je v azylovom konaní relevantné pri posudzovaní splnenia podmienok na udelenie azylu. Preto pokiaľ žalobca vo svojej druhej žiadosti o azyl, ako dôvody obavy z prenasledovania uvádzal politickú príslušnosť a zavraždenie rodinného príslušníka páchatelmi, z ktorých má strach aj on sám, tieto z pohľadu zákona o azyle relevantné tvrdenia nemožno bez náležitého skúmania v kontexte informácií o situácii v krajine pôvodu odmietnuť ako nepravdivé, ale je potrebné podrobiť ich dokazovaniu, pričom sa pravdivosť žalobcových tvrdení buď preukáže alebo vyvráti.

Zásada tzv. materiálnej pravdy má v konaní o udelenie azylu svoje špecifiká spočívajúce v pravidelnej nedostatočnosti dôkazov preukazujúcich dôveryhodnosť žiadateľových tvrdení. Je na správnom orgáne, aby preukázal či vyvrátil pravdivosť žiadateľových tvrdení, a to buď úplne nevyvrátiteľne zistením presných okolností viazucich sa na tvrdenie žiadateľa o azyl, alebo aspoň s takou mierou pravdepodobnosti, ktorá nevyvoláva zásadné pochybnosti o správnosti úsudku správneho orgánu.

Týmto špecifikám konania o medzinárodnej ochrane zodpovedá aj štandard a rozloženie dôkazného bremena, ktoré sú vychýlené v prospech žiadateľa o medzinárodnú ochranu. Pokiaľ ide o bremeno tvrdenia v konaní vo veci medzinárodnej ochrany, to zaťažuje žiadateľa o medzinárodnú ochranu. V prípade, že žiadateľ o udelenie medzinárodnej ochrany uvádza skutočnosti podraditeľné pod taxatívny výpočet dôvodov pre udelenie azylu v zmysle ust. § 8 zákona o azyle, potom je potrebné žiadateľom uvádzané skutočnosti konfrontovať so zisteniami týkajúcimi sa politického prostredia v krajine pôvodu žiadateľa.

Pokiaľ ide o bremeno dôkazné, to je už výraznejšie rozložené medzi žiadateľom o medzinárodnú ochranu a správny orgán. Preukazovať jednotlivé fakty je povinný primárne žiadateľ, avšak správny orgán je povinný zabezpečiť k danej žiadosti o medzinárodnú ochranu maximálne možné množstvo dôkazov a informácií, a to ako tých, ktoré vyvracajú tvrdenie žiadateľa, ako aj tých, ktoré ich podporujú.

Ak uvedie žiadateľ o udelenie azylu v priebehu správneho konania skutočnosti, ktoré by mohli nasvedčovať záveru, že opustil krajinu pôvodu pre niektorý z dôvodov uvedených v § 8 zákona o azyle, je povinnosťou správneho orgánu zaobstarat' si všetky dostupné informácie o situácii v krajine pôvodu a viesť zisťovanie skutkového stavu takým spôsobom, aby boli odstránené nejasnosti o žiadateľových skutočných dôvodoch odchodu z krajiny pôvodu. Správny orgán však takto v predmetnej veci nepostupoval a bez poskytnutia žalobcovi možnosti podrobnejšie objasniť uvádzané dôvody a rozptýliť prípadné pochybnosti správneho orgánu označil ich účelové a ničím nepodložené a konanie bez ďalšieho zastavil. Správny orgán ponechal bez povšimnutia aj opakovane žalobcom uvádzané obavy z

náboženských nepokojov vyvolaných zvyšujúcim sa napätím medzi sunitmi a šiitmi a nezaujal stanovisko k otázke pretrvávania resp. zmeny situácie v tomto smere vzťahujúcej sa v k jeho osobe uplynutím času od jeho pôvodnej žiadosti žalobcu o medzinárodnú ochranu odôvodňujúcej prípadné nadobudnutie statusu žiadateľa o azyl sur place. Pokiaľ správny orgán neposúdil uvádzaný dôvod ani z tohto hľadiska v kontexte dokazovania aktuálnej situácie v krajine pôvodu je jeho rozhodnutie predčasné a nepresvedčivé.

Odvolací súd vzhľadom na vyššie uvedené dospel k záveru, že neboli splnené podmienky pre procesné rozhodnutie o zastavení konania o azyle podľa ust. § 19 ods. 1 písm. i) zákona o azyle, z dôvodu podstatnej zmeny skutkových okolností, čo však pripustil i samotný správny orgán bez ďalšieho ich však považoval za nepravdivé.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok krajského súdu podľa § 220 O.s.p. zmenil tak, že rozhodnutie žalovaného v spojení s rozhodnutím správneho orgánu prvého stupňa zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní bude podľa názoru odvolacieho súdu potrebné, aby príslušný správny orgán podrobil žalobcom uvádzané dôvody dokazovaniu v naznačenom smere a následne o žiadosti žalobcu znova rozhodol.

O náhrade trov konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 250k ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 a 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1a 2 a 2 O.s.p. a § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. tak, že žalobcovi ktorý mal úspech vo veci ich náhradu priznal podľa vyčíslenia jeho právneho zástupcu v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“) vo výške 528,10 € titulom trov právneho zastúpenia a 140 € titulom zaplateného súdneho poplatku za podanú žalobu a odvolanie.

Trovy konania pozostávajú z úkonov právnej pomoci po 139,83 € za úkony vykonané v roku 2015 a 143 € za úkony vykonané v roku 2016, a to:

- písomné podanie na súd dňa 03.11.2015 (§ 13a ods. 1 písm. c/ vyhlášky),
- porada s klientom dňa 07.12.2015 (§ 13a ods. 1 písm. b/ vyhlášky),
- príprava odvolania dňa 03.01.2016 (§ 13a ods. 1 písm. c/ vyhlášky) a
- porada s klientom kratšia ako jedna hodina dňa 12.01.2016 (§ 13a ods. 2 písm. e/ vyhlášky).

V zmysle ust. § 16 ods. 3 vyhlášky má advokát právo na náhradu výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu za každý úkon právnej služby. Jedna stotina výpočtového základu za úkon právnej služby v roku 2015 predstavuje sumu 8,39 € a v roku 2016 sumu 8,58 €. Za vyššie uvedené úkony právnej služby má právna zástupkyňa navrhovateľa právo na náhradu uvedených výdavkov v sume 33,94 €.

## **Poučenie:**

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.